

Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justițiecu privire la modul de aplicare a art. 14¹ alin. (1) și (2)

din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002

16 decembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a sesizat Plenul Curții Supreme de Justiție privind emiterea unui aviz consultativ cu privire la modul de aplicare corect și uniform a art. 14¹ alin. (1) și (2) din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002, în pricina civilă înaintată la cererea de chemare în judecată a Irinei Gulian și Mamadjanova Tatiana împotriva Ministerului Justiției al RM privind anularea refuzului de a schimba teritoriul de activitate al notarilor publici, nesoluționarea în termen legal a cererii comune a petiționarilor privind schimbul benevol și echitabil a competenței teritoriale pentru exercitarea activității notariale din 27.12.2012.

În scopul aplicării corecte și uniforme a prevederilor Legii cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002 în materia schimbării teritoriului de activitate a notarilor, Plenul Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Potrivit prevederilor art. 14¹ alin. (1) din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002, notarul este obligat să activeze în teritoriul de activitate pentru care a promovat concursul pentru suplinirea locurilor vacante de notar.

Rațiunea limitării competenței teritoriale a notarilor este în special de a asigura o legătură a notarului cu locuitorii din teritoriul unde se prestează serviciile notariale, pe de o parte pentru necesitatea siguranței circuitului civil, iar pe de altă parte pentru confortul cetățeanului beneficiar (în special, accesul facil la arhiva de acte notariale). Un alt argument este că în dependență de teritoriul deservit, ca și de numărul cetățenilor și actelor notariale întocmite, statul determină un anumit număr de notari într-un anumit teritoriu, pentru realizarea funcțiilor notariale.

În conformitate cu prevederile art. 14¹ alin. (2) din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002, schimbarea teritoriului de activitate a notarului se face exclusiv prin concurs pentru locul declarat vacant, în condițiile art. 28 alin. (5) și (6).

Această normă a fost instituită în vederea organizării unei competiții transparente în eventualitatea în care ar fi mai mulți solicitanți la transfer pentru un singur loc. În același timp, pentru ca notarul să poată aplica în situația descrisă de art. 14¹ alin. (2) a legii prenotate, este necesar să existe un loc de notar declarat vacant, potrivit prevederilor legislației, adică să existe un loc de notar, care din diferite motive a rămas fără titular, neocupat de nimeni.

Instanțele de judecată vor distinge între situația descrisă mai sus, reglementată de art. 14¹ alin. (2) din Legea cu privire la notariat și situațiile când doi notari acceptă un schimb reciproc și solicită autorităților schimbarea corespunzătoare a teritoriului de activitate. În cazul schimbării „post pe post” a notarilor, în lipsa unor

prevederi exprese în lege, *instanțele de judecată vor examina de fiecare dată existența unui interes legitim pentru solicitanți, care să justifice schimbarea teritoriului de activitate.*

Schimbarea reciprocă cu teritoriul de activitate nu afectează rațiunea instituirii competenței teritoriale limitate, or:

- notarii deja în funcție se prezumă a avea calificare suficientă, indiferent de teritoriul în care activează;
- schimbul reciproc nu influențează asupra numărului total de notari în teritoriile respective;
- arhiva actelor notariale rămîne în teritoriul respectiv;
- nu sunt afectate drepturile altor notari, ori drept rezultat al refuzului schimbului reciproc, nu apar locuri vacante, la care ar putea pretinde alte persoane.

În același timp, instanțele de judecată nu vor admite abuzul de drept, verificînd de fiecare dată existența interesului legitim real, care să justifice transferul.

Activitatea desfășurată de notarii publici este deosebit de importantă pentru exercițiul și ocrotirea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice. Din acest considerent, reglementarea modului de organizare a profesiei de notar urmează să fie clară și previzibilă. Totodată, lipsa unor reglementări legale privind schimbarea reciprocă între doi notari a teritoriului de activitate nu poate servi motiv de refuz în satisfacerea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

Pe lângă acestea, prevederile art. 13 alin. (2) din Legea cu privire la notariat indică exhaustiv elementele care le va conține licența pentru activitatea notarială, iar teritoriul de activitate nu este indicat ca element ce se va conține în licență.

În contextul expus, luînd în considerație faptul că notarul public își execută obligațiile sale în numele Republicii Moldova în baza licenței valabile pe tot teritoriul Republicii Moldova, transferul notarilor la un loc permanent de activitate dintr-o unitate teritorială în alta este posibilă, deoarece textul Legii cu privire la notariat nu prevede interdicții în ceea ce privește schimbarea teritoriului de activitate permanentă al notarului.

În consecință, sub aspectul analizat, se deduce că prevederile art. 14¹ din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002, sunt improprii cazurilor de schimbare reciprocă între doi notari a teritoriului de activitate, deoarece sunt aplicabile doar situațiilor declarării de către Ministerul Justiției vacanței locurilor pentru desfășurarea activității de notar.

De asemenea, se va ține cont că prevederile art. 13 al Legii cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002 nu prevede expres interdicția de a desfășura activitatea notarială în alt teritoriu decît cel pentru care a fost promovat concursul. Astfel că cererea a doi notari, care solicită un schimb benevol și echitabil a teritoriului de activitate, potrivit necesităților ambelor părți, nu are interdicții prevăzute de lege și în acest caz se va aplica regula *ceea ce nu este interzis este permis*

Mai mult, Plenul relevă că raporturile juridice dintre notari și Ministerul Justiției privind schimbarea reciprocă între doi notari a teritoriului de activitate urmează a fi reglementate în conformitate cu normele generale de drept.

Potrivit prevederilor art. 4 din Constituția Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În conformitate cu prevederile art. 16 din Constituție, respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Conform prevederilor art. 43 din Constituție, orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, are dreptul la negocieri în materie de muncă.

Potrivit dispozițiilor art. 5 din Codul muncii, principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea, principii ce reies din normele dreptului internațional și din cele ale Constituției Republicii Moldova, sînt următoarele: a) libertatea muncii, incluzînd dreptul la munca liber aleasă sau acceptată, dreptul dispunerii de capacitățile sale de muncă, dreptul alegerii profesiei și ocupației; d) asigurarea dreptului fiecărui salariat la condiții echitabile de muncă, inclusiv la condițiile muncă care corespund cerințelor securității și sănătății în muncă și a dreptului la odihnă.

Conform art. 6 din Codul muncii, (1) Libertatea muncii este garantată prin Constituția Republicii Moldova. (2) Orice persoană este liberă în alegerea locului de muncă, a profesiei, meseriei sau activității sale. (3) Nimeni, pe toată durata vieții sale, nu poate fi obligat să muncească sau să nu muncească într-un anumit loc de muncă sau într-o anumită profesie, oricare ar fi acestea. (4) Orice act juridic încheiat cu nerespectarea dispozițiilor alin. (1), (2) și (3) este nul.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa, tratează natura activității profesionale a notarilor echivalentă situației liber-profesioniștilor. În confirmare, prin **Rezoluția Parlamentul European nr.A3-0422/93** este menționat că profesia de notar, fiind organizată în mod diferit în statele membre ale comunității europene, se caracterizează prin delegație parțială a suveranității statului pentru a asigura serviciul public al autenticității convențiilor și probei. Activitatea independentă a notarului este exercitată în cadrul unei sarcini publice, sub forma unei profesii liberale.

Schimbarea reciprocă între doi notari a teritoriului de activitate nu vizează locurile declarate vacante de către Ministerul Justiției, nu afectează interesele serviciului și interesele terților, sau egalitatea de șanse și corespunde cerințelor dictate de extinderea teritoriului, de numărul locuitorilor și de volumul solicitărilor din partea publicului, schimbul este unul benevol și echitabil potrivit necesităților ambelor părți.

Ținînd cont de normele precitate, Plenul reiterează că interzicerea nejustificată în admiterea cererii privind schimbarea reciprocă a teritoriului de activitate a notarilor, în opinia Plenului, constituie un act vădit de discriminare și nerespectarea drepturilor ce țin de familie, copii, domiciliu, garantate de art. 8 și 14

din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale care prevede că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de convenție trebuie să fie asigurate fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate, avere, naștere sau orice altă situație.

Președintele
Curții Supreme de Justiție

Mihai Poalelungi